

עריכה ופירושי המילים: אלי פררה.

המבקש את פירושי המילים לשיר- יצור קשר באתר.

אָבִי / חיים נחמן ביאליק

מוֹזֵר הָיָה אֶרֶח חַיִּי וּפְלִיאָה נְתִיבָתָם,
בֵּין שְׁעָרֵי הַטְּהָרָה וְהַטְּמָאָה נָעוּ מַעְגְּלוֹתָם יַחַד,
הַתְּפִלָּשׁ הַקֹּדֶשׁ בַּחֹל וְהַנְשָׁגָב בַּנְּתַעֵב הַתְּבוּסָס.
בַּמַּעֲרַת חֲזִירֵי אָדָם וּבְטַמְאָת בֵּית מְרֹזַח,
בְּאֲדֵי נֶסֶךְ פְּגוּלִים וּבְעֶרְפְּלֵי קִטְרֶת תּוֹעֵבָה,
מֵאֲחוּזֵי חֲבִיּוֹת מְזֹג, עַל-גַּבִּי סֶפֶר צֶהָב-גּוֹיִלִים
נִגְלָה עָלַי רֹאשׁ אָבִי, גִּלְגָּלֶת קְדוֹשׁ מְעֻנָּה,
פְּעֻרוּפָה מַעַל כְּתַפְיָה צָפָה בְּעִנְיִי עֶשֶׂן,
פָּנִים דְּוִים מַצְעֵר וְעִינַיִם זִלְגוֹת דָּם;
דּוּמָם עֲמֻדָתִי בֵּין בְּרָכְיוֹ וְעִינַי תְּלוּיּוֹת בְּשִׁפְתָּיו,
הֵמוּ שְׂכוּרִים מִסָּבִיב וּסְבוּאִים סִפְקוֹ בְּקִיאָם,
מִפְּלֻצוֹת פְּרֻצוּפִים נֶאֱלָחִים וְזֶרְמַת לְשׁוֹן שְׁקוּצִים,
נָעוּ הַפְּתָלִים מִשְׁמַע, הַחֲלוּנוֹת חָפוּ פָּנֵיהֶם,
רַק אֶל אֲזֵנֵי לְבָדָה, אֲזֵן יֶלֶד לֹא מְטַמְאָה,
נָזַל וַיִּפְּכֶה חֶרֶשׁ לַחֵשׁ שְׁפָתַיִם טְהוּרוֹת,
לַחֵשׁ תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְדַבְּרֵי אֱלֹהִים חַיִּים.

לֹא-רֵבֶת רְאִיתִי אֶת-אָבִי, לֹא-אֶרְכּוּ יָמָיו עָמִי,
בְּעוֹדָנִי רֶךְ וְקָטָן וּבִטָּרָם אֲשַׁבֵּעַ צִלְמוֹ,
בְּקִרְאָ עוֹד עֵינַי לְרַחֲמָיו וְרֹאשִׁי לְמַחְסֵה יָדוֹ,
לְקַחוֹ הַמּוֹת מֵעָלַי, הַפְּרִיד בֵּין שְׁנֵינוּ לְנִצָּח,
אֲךְ דְּמוּתוֹ צִפְנֹתִי בַלְבָּבִי, אֶקְרָאנָה וְהַתִּיצָבָה:
כְּשׁוֹר יָגִיעַ כַּחַ, מִתְנַהֵל דּוּמָם וּלְאִטּוֹ,
פוֹסֵעַ בְּמוֹטוֹת עָלוֹ, רָחַב גֶּרֶם וּכְבֵּד צַעַד,
נִקְשָׁה וּמִתְאַפֵּק וְשׁוּה, הוּא-הוּא בְּכָל-חֲלִיפּוֹת הָעֵתִים,
בִּימֵי סִגְרִיר טְעוּנֵי זַעַף וּבִימֵי שָׂרֵב קוֹדְחִים,

צַעֲד קִדְרָנִית וְהִסַּע עֲגֻלַת חַיִּיו, הַזֹּחֶלֶת,
 עֲמוּסָה אֲבָנִים לַעֲיִפָּה, בְּדֶרֶכִים כְּבִדִּי עֲבִטִי
 וּבְאַרְחוֹת עֲמָקֵי חוֹל וּמַעֲנִנֵי תִימְרוֹת אֲבָק,
 מִפְּרִקְתּוֹ שְׁחוֹחַת מוֹטָה, מִצָּחוֹ חֲרוֹשׁ דָּאָגָה,
 וְעֵינָיו, בְּאֵרוֹת יָגוֹן, תּוֹהוֹת בְּאֶפֶס תִּקְוָה,
 עַל-כָּל-פְּרִשְׁת דְּרָכִים וְלִיד כָּל-רֹאשׁ נְתִיבוֹת:
 הִבֵּא מֵאֲשֶׁר יָבֹא אֶחָד גּוֹאֵל וּמֵרַחֵם? –
 כִּכָּה רָאִיתִיו תָּמִיד, וְנִפְשִׁי עָלִי הַשְׁתוֹחָחָה,
 בְּהִנָּתְקוֹ מִדִּי בְּקֶר מַעַם חֵיק אֱלֹהִים, מְקוֹר חַיִּיו,
 עִם הַתַּפְשָׁטוֹ מִחֲלָצוֹתָיו הַטְּהוֹרוֹת, טְלִיתוֹ וְטוֹטְפוֹתָיו,
 וּבַעֲדוֹ עֵינָיו בְּנִפְשׁוֹ וּלְבָבוֹ כְּכֹנֹר פְּלָאִים יְהִמָּה,
 וּבַעֲדוֹ אֲזָנוֹ נְטוּיָה אֶל רִנַּת כּוֹכְבִים רְחוֹקָה,
 יֵצֵא נִכְנַע וּמִחְרִישׁ וְנִבּוֹךְ כְּמַפָּה יָרֵחַ
 לְשׁוּב אֶל סִבְלוֹת יָמָיו הַזְּעוּמִים וְלַעֲצָבוֹן יָדָיו:
 שְׁבֵת יוֹם-תָּמִים אֶל-עַקְרָבִים בְּתוֹךְ מְרִזַּח סְרוּחִים,
 גִּמְעַ הֶבֶל פִּיהֶם וְהִתְגָּאֵל בְּרוּחַ שְׁפִתֵיהֶם.
 יוֹם יוֹם – עֲלוֹת לְגֶרְדִּים, יוֹם יוֹם – הַשְׁלַךְ לִגְבֹּ אֲרִיּוֹת.
 וּבְשׁוּבוֹ לַעֲת-עָרֵב הַחֲדָרָה כָּלוּ שׁוֹתֵת קִיקְלוֹן,
 נִתְעַב וְנֶאֱלַח עַל נִפְשׁוֹ, כְּמִשׁוּי מִמְּצוֹלֵת סָחִי,
 שׁוֹעַ לְבִי לַעֲנוּתוֹ, אֵלֶם יְגוֹנוֹ הַכְּרִיעָנִי.
 הֵה, לוֹיֵלָה קִטְנִיתִי כִכָּה, לוֹיֵלָה רָפִיתִי כֵחַ,
 וְאֶתְנָה כְּתַפִּי עִם כְּתַפּוֹ וְצֹאֲרִי עִם צֹאֲרוֹ אֲשִׁים,
 נִשְׂאָ עֲמוֹ בָּעַל וְעַמָּס אֶתוֹ בְּסִבָּל,
 חֲלֶק כְּחֶלֶק נִמְשָׁכָה, אוֹלִי יֶקֶל-לוֹ בְּגִלְלִי –
 אֶפֶס כִּי קִצְרָה יָדִי מֵאֵד וְתִפְלָתִי בְּחִיקִי כָלְתָה,
 וְהוּא גִלְמוּד כְּשֶׁהִיָּה שֶׁרֶךְ נְתִיבוֹ, נְתִיב הַתִּלְאָה,
 שָׁחָה לַעֲפָר נִפְשׁוֹ מֵרֵב נִטָּל וְאִמָּץ כֵּחַ,
 וּבִהְיֶה הַמִּשָּׂא מֵאֵד – לֹא עָמַד לְבוֹ, כִּי נִשְׁבֵּר,
 וַיִּפֹּל תַּחְתָּיו פְּתָאִים וַיָּמָת בְּחֻצֵי יָמָיו.

כְּתוּבָא מִכְמָר, עַל אִם הַדֶּרֶךְ, כְּרַע נָפַל אָבִי.
נָפַל וְלֹא הוֹסִיף קוּם.

וּבִירְכָתִי בֵּית-הָעוֹלָם

מֵאַחֲרֵי פְרִבְר הַזִּפְתִּים, מְעוֹן חֲלָפָאִים,
בְּתוֹךְ קִבְרוֹת אֶחָיו, דְּלִי-עִם וְאַבְיוֹנֵי-אָדָם,
בְּלֹא עֵתָם כְּמָהוּ שְׁפוּתִים לַעֲפֹר מוֹת,
רָחַץ מֵאַבְק חֲלָדוֹ וּמִטְהָר מִזֵּהֶם יָמָיו,
לְבוּשׁ בָּדִים, צָחִים כְּשֶׁלֶג בְּקָר וּכְנֶפֶשׁוֹ,
וְעֵטוֹף טְלִית בִּלָּה, צִהְבָּה כְּגוֹיֵלִי סִפְרִיו
וּכְמוֹהֶם רְוָה כָּלָה תְּפִלּוֹת וְרַחֲמִים,
נְשׁוּקַת שְׁפָתַיִם חֲרָדוֹת וּסְפִוגַת רִיחוֹת קִדְּשׁ,
מִתַּחַת לְצִיּוֹן עַץ דָּל, נְבוּב נְסָרִים דְּקִים,
בְּאַחַד מִיָּמֵי אֵלּוּל מְצָאוּ עֲצֻמוֹתָיו מְנוּחָה,
וּכְתֻבָּת קִצְרָה מְרֻאָשׁוֹתָיו, חֲרוּתָהּ בִּיד לֹא אָמֹן,
תְּעִיד עָלָיו נֶאֱמָנָה: "פ. נ. אִישׁ תָּם וְיָשָׁר".